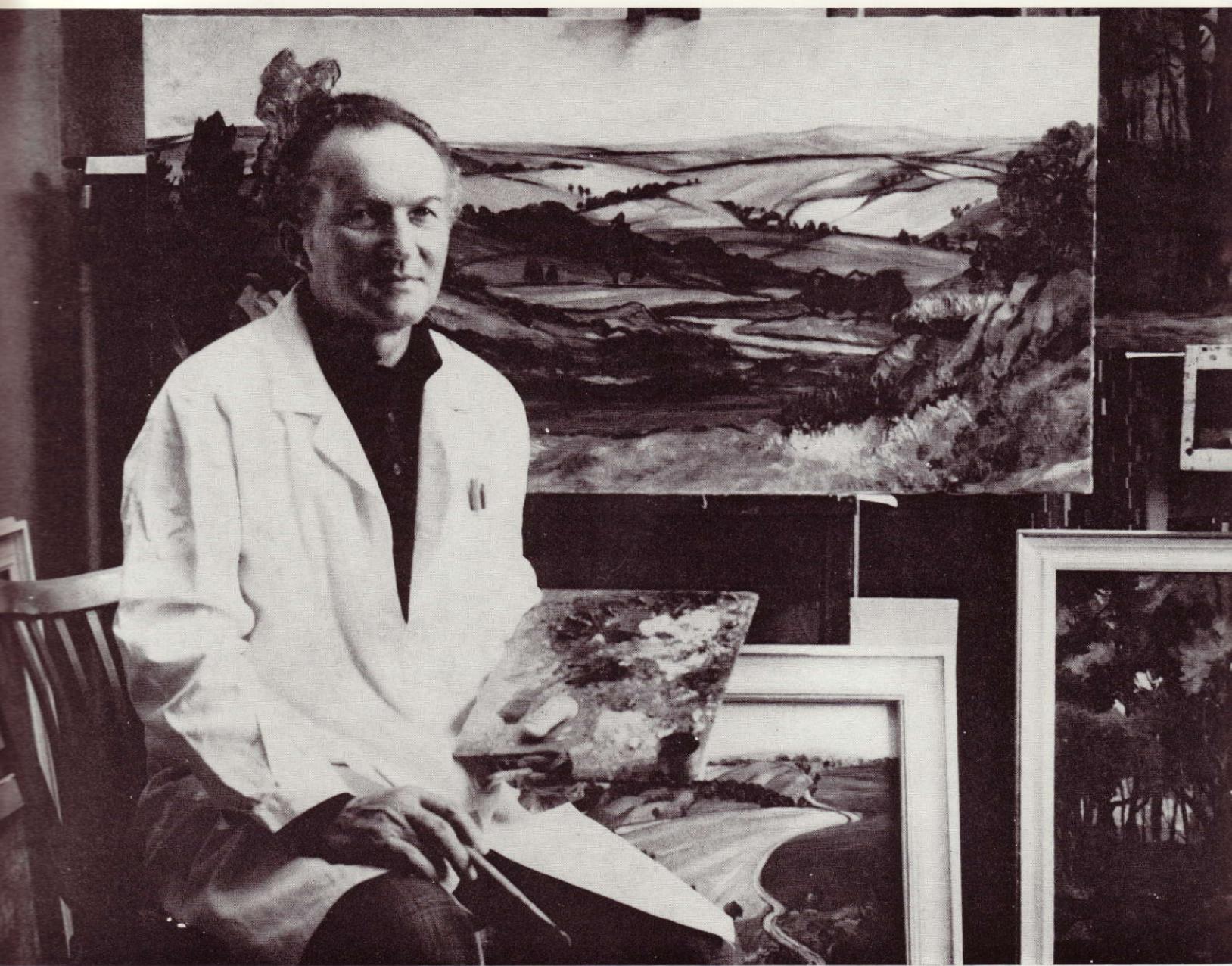

KAREL NOVÁK

GALERIE VÝTVARNÉHO UMĚNÍ V HODONÍNĚ
k 750. výročí založení města Hodonína

KAREL NOVÁK
MALÍŘSKÉ DÍLO

29. říjen - 8. prosinec 1978

FRANTIŠEK KOŽÍK

Věčná píseň

*Slunečná klenba nad slováckým krajem
— zlato tekoucí vzduchem.
V polích slyšitelně stoupá hlínou vůle plodit:
a to už je píseň.*

*Tiché tóny vzala večer z dívčích zahrádek,
ty křiklavé ze sedmého poháru,
a z vinohradů roste
mohutný chór smíchů a vzdechů jako díkůvzdání.*

*Všechno je v té písni:
od jiskry prvního zaslíbení
přes tisíc objetí až k cestě popelem.
Je moudrá a věčná.*

*Ale především je v ní život:
vyznání, přísaha, radost a vzdor.
Je v ní chuť krve
z hluboké jizvy v srdci.*

„Nejdřív byl slunečnice květ, ze kterého se vydávaly početné výtrusy, aby takto vysílaly svou vlastní půdu na společenskou polohu svého hostitele a na kulturu všechny výtrusy, aby takto vysílaly své vlastní výtrusy k tomu, aby se vysílaly.“

„Slunečnice. Bylo v tom jisté počítání, že mnoho cest žádce mluví počítání! Karel Černý vysílal své výtrusy za Švédskou výstavu v Praze v roce 1976. Ta je kromě jednoho uměleckého představení, kromě výstavy s názvem „Výtrusy“ i výstava výtrusů, kde říká v článku k tomu když máte slunce v oblastech a sluncemky.“

Slunečnice v polích. Olej na plátně, 100 × 70 cm, r. 1976

Kdykoli jezdím z Prahy na Slovácko - nebo zpět, vždycky volím cestu přes Hodonín a zazvoním u domu číslo 9 na Dolních Valech, abych mohl navštívit ateliér akademického malíře Karla Nováka a octnout se uprostřed světa, jak on ho vidí a maluje na svých plátnech. Zvědavě hledám, který nový kus moravské přírody tam přivedl, jakou techniku zvolil, co nám objevil. Bývá toho vždycky dost. Pokaždé mě zaplaví pocit poctivé práce, vytrvalosti, neúnavného zápasu o malířské podmanění přírody, která je mu blízká a kterou miluje.

Dnes jsem přijel do Hodonína, abych vás uvedl do výstavy díla, k němuž se nelze jinak bližit než s radostnou úctou.

Měl bych možná napřed citovat nějaká data, ale i vás jistě zajímají jen ta, která hraje v životě Karla Nováka úlohu. Když projíždívám Rohatcem, uvědomím si, že je to jeho rodiště (1915). Je v tom za jisté předurčení, protože si zamilujeme zpravidla to, co vidíme probouzejícími se dětskými pohledy. Studium na Akademii výtvarných umění v Praze poznamenala první popřevratová léta a z učitelů si připomeneme aspoň Jakuba Obrovského venkovana z moravského statku, vyznavače prosluněných barev a rozkoše ze života. Původní kantorské povolání se jistě odráží v Novákově svědomitosti, schopnosti organizační, v aktivní součinnosti s výtvarnými spolkami, v účasti na výstavách po nejméně třicet let, se snahami osvětovými; po řadě venkovských škol byl díky svým učitelským schopnostem povolán na gottwaldovský pedagogický institut a na katedru výtvarné výchovy Pedagogické fakulty v Ostravě, kde vykonal velký kus práce.

Gottwaldov, Ostrava, bylo v tom jistě pokušení. Je mnoho cest, které malíře přitahují. Karel Novák zvolil tu, která vedla zpět k mládí, na Slovácko, přímo do jeho středu. To je kotva jeho uměleckého hledání. Instinktivně si uvědomil, k čemu jiní docházeli po různých zkušenostech, že totiž v tomto kraji nikdy pro slovácký a slovenský lid neexistovaly hranice; i když je někdy zvůle vládců v staré monarchii nebo za doby nacistické okupace naježila

tvary ztlumit hlas, v některých jeho obrazech, řekl bych, vládne dokonce ticho. Ale i to je výrazem jeho senzitivnosti, která mění tóniny. Někdy kreslí štětcem, aby vysvitla dynamika tvarů, pastelovým koloritem zachytí krásu Dolních Věstonic, uhlokresbě zasvětil Sirotčí hrad v Klentnici. Starému Hodonínu nechává temné barvy, pro historické věže Skalice volí šedomodré tóny, s dojetím se zastaví u chalupy, na jejíž bílé průčelí se kladou hebké stíny. Ale tvůrčí nadšení ho nutí přehodnocovat, umocňovat realitu do samostatného výtvarného jevu. Hmota se stává prostředkem k barevné fáerie, která vyslovuje naše pocity moderní výtvarnou řečí. Malíř miluje pohledy na moravskou krajinu tak, že se jí snad ani nemůže nasytit; opakuje je, hledá nové úhly, jiná zbarvení v jinou dobu. Dá se ochotně podmanit vesnickým jarem v Lopašově, jímž tančí světlezelené stromky jako víly, maluje rozechvělý duben v Bojanovicích, prudce se oddá útočnému podzimu, nad jehož žlutí, hnědí a červení se kmitají odlesky vysokého nebe. Zajímají ho dramata světla, svádějícího boj se stíny, zachytí Měsíční skály na Pálavě v prudkém slunci, v Lednici se dal oslnit vysokými barevnými korunami; zejména v akvarelech, které potřebují zkušenou ruku, se přímo modlí v barvách. Barvě svěřuje vlastní rozechvění. Barvy dávají jednotnost malířovu pohledu, uzavírají jeho svět, dodávají mu sílu poezie.

A ještě jedno je zřetelné na Novákových obrazech: přítomnost člověka. V jeho chalupách bydlí lidé, chodí po cestách, upravují břehy rybníků. To i tehdy, když je na obrazech nevidíme. Umisťuje je tam malířova láska, vědomí pospolitosti, tak silné a svěží právě v naší moravské a slovenské domovině. Vědomí lidské přítomnosti, práce lidí, jejich city, to z Novákových obrazů nikdy nemizí. Proto jsou nám jeho kresby i obrazy tak blízké. Jsou chválou. Jsou oslavou. A především jsou vyznáním lásky. A to je pravá cesta pro dobré umění, zasvěcené kráse naší vlasti, věnované nám všem.

FRANTIŠEK KOŽÍK

bodáky, písničky je lehce přelétny; na obou stranách hranice uslyšíte stejné melodie, uvidíte obdobné tance, najdete příbuzné povahy. A jako jsou Hodonín se Senicí dvě sesterská družební města, tak najdete poznání tohoto příbuzenství i na plátnech Novákových. Je doma zde - i na Záhorie, v Skalici či Brezovej pod Bradlom. Bez přehánění platí, že v tom směru má Novákovo dílo význam a poslání nejen malířské, ale i kulturně politické. V tomto smyslu je Karel Novák často objevitelem krás, k nimž ho přivedl - jak to u umělce má být - obdiv a upřímný citový vztah. Znám články, které napsali do katalogů u příležitosti jeho výstav ve Skalici slovenští výtvarní teoretici; lze poznat, jak vděčně si Novákovi upřímnou oddanost uvědomili a že je Novák pro ně pokračovatelem milovaných malířů, pro něž tyto kraje byly opravdu sesterskými dvojčaty.

Myslím, že pro Karla Nováka nebylo snadné vybírat pro tuto výstavu z olejů, temper, akvarelů, grafik a kreseb, najít správný poměr mezi záběry z Pálavy, která je poslední a vroucí láskou malířovou, a ze Záhorie, nezapomenout na Ostravu, Valašsko, Oravu, na cesty po Evropě. S oprávněnou nostalgií se věnuje záběrům z přírody, která nás opouští, kterou už zítra možná nenajdeme. S takovými pocity nám čeští malíři kdysi malovali Vltavu; tak nám Novák zachycuje krásy, které zůstanou už jen na jeho obrazech, třeba z Brezovej pod Bradlom, nebo chaloupky z Mušova, jejichž půvab se ponoří pod vodu. Myslím, že v krajinných záběrech je hlavní síla Novákova umění, i když je doprovází folkloristickými studiemi ve figurálních malbách. Jihomoravská příroda, to je vpravdě Novákův ateliér; pod nebem své obrazy začíná, pod nebem je končí.
Nejvíce mně z Novákova díla imponují obrazy, v nichž přiděluje velkou dramatickou úlohu barvám. Příroda pro nás připravuje okouzlení, někdy opojení; jsme rádi, když malířův zrak vidí ještě více; tam kde my postřehneme setkání, on našel bitvu, kde pozorujeme prolínání, on objevil drsný vpád. Dáme mu pak za pravdu. A příroda taky. Na některých Novákových plátnech oceníme vyváženou kompozici, někdy i zdrženlivost, když přinutí

Zima v horách. Olej na plátně, 80 × 64 cm, r. 1978

V slunečné zemi. Tempera, 86 × 63 cm, r. 1970

Slunečnice. Olej na plátně, 81 × 66 cm, r. 1977

Cesta do Bavor pod Pálavou. Olej na plátně, 64 × 47 cm, r. 1976

Voda na mušovských lukách. Olej na plátně, 70 × 40 cm, r. 1977

Osada Nové Mlýny. Olej na plátně, 90 × 50 cm, r. 1976

Jaro na bojanovské silnici. Olej na plátně, 71 × 49 cm, r. 1974

Na záhumní v Jablonce. Olej na plátně, 70 × 40 cm, r. 1977

Na dvorku v Brezové. Olej na plátně, 70 × 40 cm, r. 1977

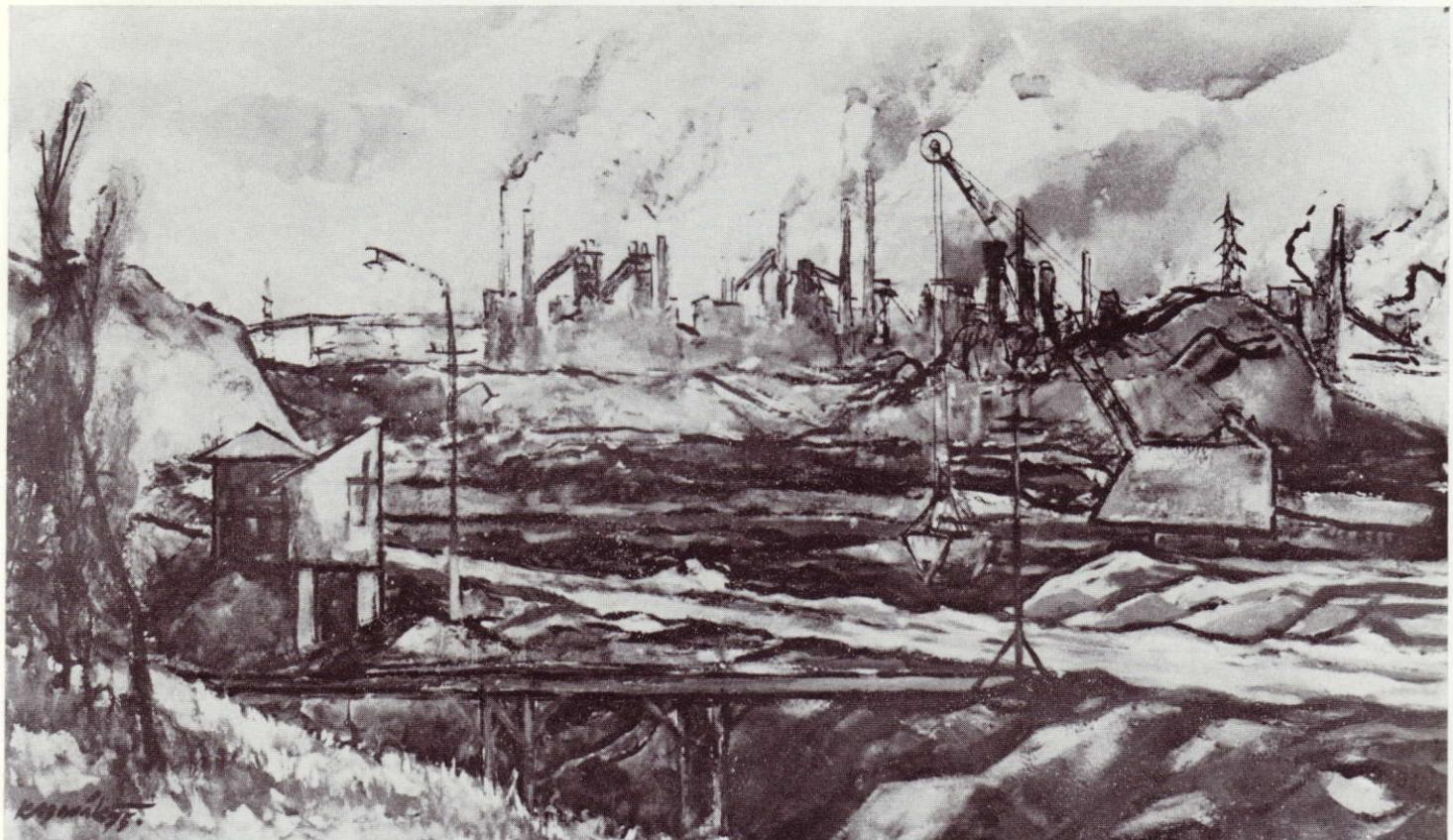
Zátiší s makrelami. Olej na plátně, 72 × 50 cm, r. 1977

Bavory pod Pálavou. Olej na plátně, 70 × 55 cm, r. 1976

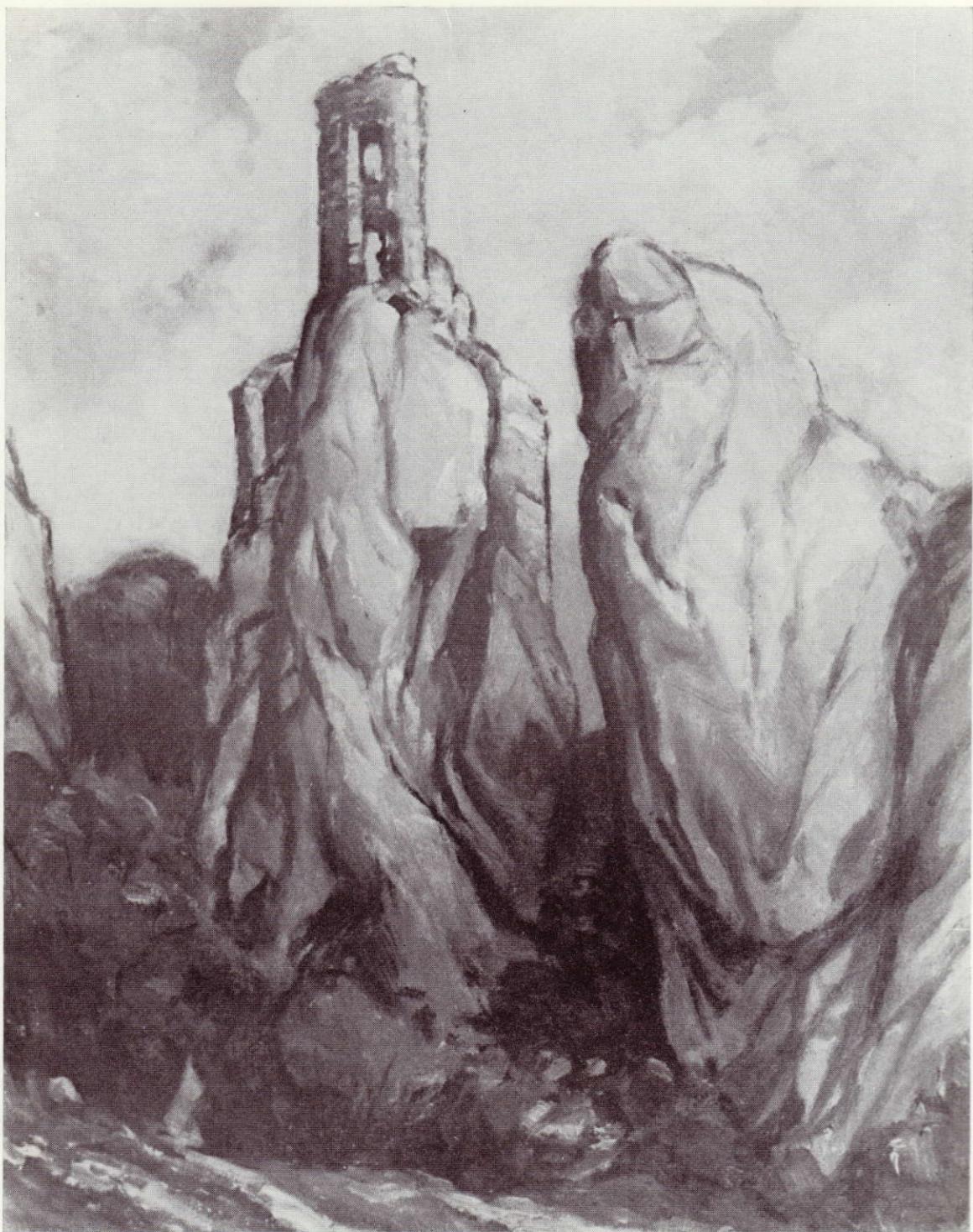
Cesta do polí nad Sobotištěm. Olej na plátně, 90 × 50 cm, r. 1977

Těžba kalů v Ostravě. Kvaš, 90 × 50 cm, r. 1975

Dolní konec v Šardicích. Akvarel, 64 × 44 cm, r. 1976

Sirotčí hrad na Pálavě -

Olej na plátně -

40 × 52 cm, r. 1977

Dřevorubec -
Olej na plátně -
60 × 80 cm, r. 1957

Žena z Revúce -

Olej na plátně -

50 × 61 cm, r. 1965

Mladá žena z Brezové. Akvarel, 32 × 40 cm, r. 1975

Na podzim v poli. Tempera, 70×50 cm, r. 1968

Rozita. Akvarel. 44 × 33 cm, r. 1968

Yvona. Akvarel -

43 × 57 cm, r. 1977

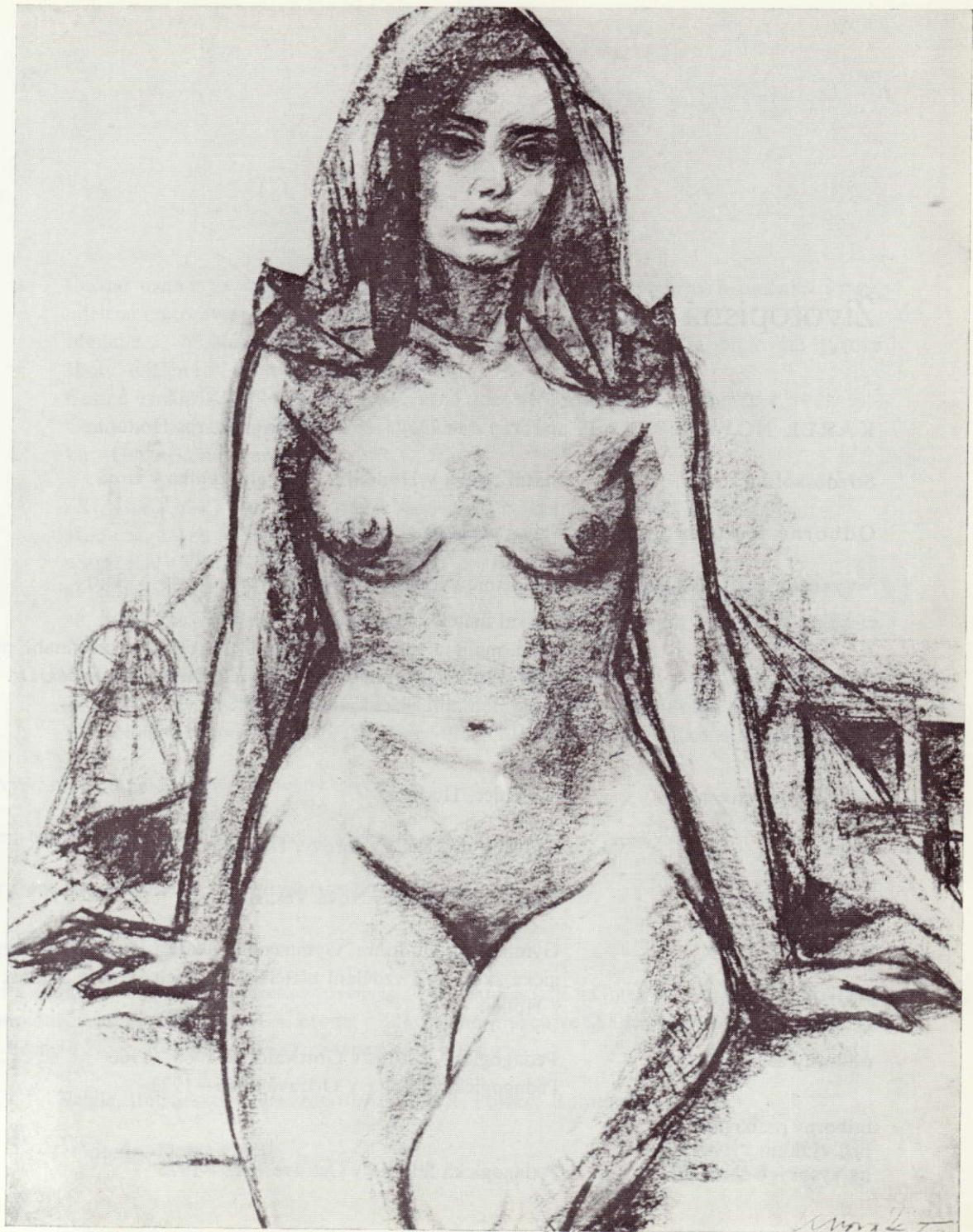
Olivový háj. Kresba rukou, 60 × 41 cm, r. 1969

Rybářské lodě v Trogiru. Kombinovaná technika, 56 × 41 cm, r. 1976

Portrét studentky -
Kresba uhlem -
45 × 62 cm, r. 1965

Sedící akt -

Kresba uhlem -

50 × 67 cm, r. 1969

Životopisná data

KAREL NOVÁK:	narozen dne 23. 7. 1915 v Rohatci, okres Hodonín
Středoškolská studia:	Státní reálka v Hodoníně, II. státní reálka v Brně
Odborné studium:	Státní pedagogická akademie v Brně
Vysokoškolské studium:	Akademie výtvarných umění v Praze (1945—1949) Hlavní učitelé: akad. malíř a sochař prof. Jakub Obrovský, akad. malíř prof. Karel Minář, prof. Dr. V. V. Štech, prof. Dr. Ing. Oldřich Stefan, prof. MUDr. Josef Zrzavý, zasl. umělec prof. Bohumil Slánský-restaurátor.
Zaměstnání:	
učitelský praktikant	Mutěnice, Hodonín
učitel:	Javorník n. Velič., Vnorovy, Dubňany, Lanžhot
odborný učitel:	Lanžhot, Moravská Nová Ves, Břeclav
profesor:	Gymnasium Hodonín, Gymnasium Skalica, Pedagogické gymnasium Skalica, Pedagogická škola pro vzdělání učitelů národních škol ve Skalici, Jedenáctiletá střední škola v Holíči.
odborný asistent:	Pedagogický institut v Gottwaldově 1960—1966 Pedagogická fakulta v Ostravě 1966—1973
odborný pracovník pro výzkum výtvar. výchovy na vysokých školách:	Pedagogická fakulta v Ostravě 1973—1975

Vyznamenání:

Čestné uznání za vynikající výtvarné práce na Akademii výtvarných umění v Praze, udělené rektorátem AVU v r. 1948 a 1949

Medaile J. A. Komenského za příkladnou pedagogickou práci a budování vysoké školy, udělená PI Gottwaldov 30. 4. 1965

Čestné uznání KVOS Ostrava za výtvarné dílo: »Únorové ráno« ze dne 2. 4. 1971

Čestné uznání za angažovanou pedagogickou práci na PF Ostrava
ku »Dni učitelů« dne 28. 3. 1973

Soutěže:

»XI. vsesokolský slet 1948«, návrh na plakát, čestné uznání ČOS Praha 1947

»Lidice«, návrh na poštovní známku, čestné uznání SBČS Praha 1948

»Strážnice 1951«, slavnostní plakát, I. cena a realizace 1951

»I. celostátní přehlídka vín«, diplom, I. cena a realizace ÚVČSOZS Praha 1965

»8. letní československá universiáda v Ostravě 1975«, diplom, I. cena a realizace Ostrava 1975

»Národopisné slavnosti Tvrdonice 1975«, slavnostní plakát, I. cena a realizace 1975

»VŘSR 1917 - 1977«, návrh na plakát, čestné uznání MK ČSR Praha 1977

»25. jubilejní národ. slavnosti Tvrdonice 1978«, slavnostní plakát, I. cena a realizace 1978

Od r. 1949 člen Svazu čsl. výtvarných umělců a organizovaný výtvarník.

Od r. 1951—59 člen Sdružení výtvarných umělců moravských v Hodoníně.

Od r. 1970—75 host ve Sdružení moravskoslezských výtvar. umělců v Ostravě.

Od r. 1949 člen TVARU - Díla ČFVU v Praze.

je zastoupen svými pracemi v soukromých sbírkách v Československu, v oblastní galerii v Gottwaldově, na min. dopravy v Bratislavě, v muzeu v Hodoníně, v muzeu J. A. K. v Uh. Brodě, v Záhorském muzeu ve Skalici, na MěstNV v Hodoníně a Břeclavi, v Anglii, Belgii, Francii, NSR, Rakousku, SSSR, Švýcarsku a USA.

Studijní cesty: Belgie, Bulharsko, Itálie, Jugoslávie, NDR, Polsko, Rumunsko a SSSR.

Byt a malířský ateliér: Hodonín, Dolní Valy 9

Samostatné výstavy

r. 1945 - prosinec	Měst. osvětová beseda v Hodoníně
r. 1946 - prosinec	Měst. osvětová rada v Břeclavi
r. 1947 - prosinec	Měst. osvětová beseda v Hodoníně
r. 1948 - prosinec	Museum J. A. Komenského v Uherském Brodě
r. 1950 - duben	ZK ROH Maryša-Kolonie Rohatec
r. 1950 - květen	ZV ROH tabáková továrna v Hodoníně
r. 1956 - prosinec	Aula pedagogické školy ve Skalici
r. 1957 - březen	Museum J. A. Komenského v Uherském Brodě
r. 1957 - květen	Dílo - ČFVU v Gottwaldově
r. 1958 - červen	Výstavní síň hotelu Jadran Tučepi, Jugoslávie
r. 1962 - listopad	Výstavní sál SZK Transporta v Břeclavi
r. 1964 - červen	Kulturní dům v Holíči
r. 1964 - listopad	Měst. osvětová beseda v Brezové pod Bradlom
r. 1964 - prosinec	Osvětový dům v Senici nad Myj.
r. 1965 - květen	Výstavní sál KSBV v Brně
r. 1965 - červen	Lidová škola umění v Břeclavi
r. 1965 - červenec	ZK ROH Slovenské armaturky na Myjavě
r. 1969 - září	Místní osvětová beseda v Hnojníku u Frýdku-Místku
r. 1970 - červenec	Kulturní dům v Rohatci
r. 1970 - listopad	Kulturní dům SZK ROH v Hodoníně
r. 1971 - září	Dílo - ČFVU v Ostravě-Porubě
r. 1972 - září	Záhorské muzeum ve Skalici
r. 1973 - únor	Výstavní síň ZDŠ Ant. Zápotockého v Hodoníně
r. 1973 - listopad	Měst. osvětová beseda v Brezové pod Bradlom
r. 1976 - únor, březen	Záhorské muzeum ve Skalici
r. 1976 - duben, květen	Muzeum SNR a MDK na Myjavě

Účast na výstavách

r. 1947 - květen	Výstava mladých výtvarníků v Kyjevě
r. 1947 - červen	ČOS Tyršův dům v Praze
r. 1948 - duben	hala SBČS v Praze
r. 1949 - 1967	SČSVU krajské středisko výtvarných umělců v Gottwaldově
r. 1949 - 1978	Dílo-ČFVU Gottwaldov, Ostrava
r. 1951 - 1959	SVUM v Hodoníně, členské výstavy v Domě umění
r. 1951 - 1959	SVUM v Hodoníně, vánoční výstavy v Domě umění
r. 1957 - duben	Výstava výtvarníků z Kyjovska v Kyjově
r. 1963 - duben	Výtvarníci PI Gottwaldov ve Valašském Meziříčí
r. 1963 - červen	Výtvarníci PI Gottwaldov v muzeu v Uh. Hradiští
r. 1964 - červen	Celostátní výstava učitelů výtvarníků v Uh. Brodě
r. 1964 - prosinec	Výtvarníci Pedagogických fakult Olomouc, Gottwaldov
r. 1965 - leden	Ostrava v Domě umění v Olomouci
r. 1965 - květen	Celostátní výstava umělecké soutěže k 20. výročí osvobození ČSR RA v Muzeu J. A. Komenského v Uh. Brodě
r. 1967 - duben	Výstava členů katedry výtvarné výchovy PF Ostrava ve Vítězovicích
r. 1968 - květen	Výtvarníci PF Ostrava - výstava v Novém Jičíně
r. 1970 - listopad	Severomoravští výtvarní umělci v Domě umění v Ostravě
r. 1971 - únor	Dílo-FČVU Karviná, Severomoravští výtvarní umělci
r. 1971 - červen	Výstava »Učitelé-výtvarníci své straně« v Ostravě
r. 1975 - duben, květen	Výtvarníci Hodonínska k 30 výročí osvobození ČSSR, Galerie výtvarného umění v Hodoníně
r. 1975 - srpen	Měst. osvětová beseda v Kyjově
r. 1975 - říjen, listopad,	Maliari Záhoria v Záhorském muzeu ve Skalici
r. 1977 - březen, duben	Maliari Záhoria v muzeu SNR na Myjavě

Samostátné výstavy

r. 1945 - prosinec

r. 1946 - prosinec

r. 1947 - prosinec

r. 1948 - prosinec

r. 1949 - duben

r. 1950 - duben

r. 1951 - prosinec

r. 1952 - prosinec

r. 1953 - prosinec

r. 1954 - prosinec

r. 1955 - prosinec

r. 1956 - prosinec

r. 1957 - prosinec

r. 1958 - prosinec

r. 1959 - prosinec

r. 1960 - prosinec

r. 1961 - září

r. 1962 - září

r. 1963 - září

r. 1964 - září

r. 1965 - září

r. 1966 - září

r. 1967 - září

r. 1968 - září

r. 1969 - září

r. 1970 - září

r. 1971 - září

r. 1972 - září

r. 1973 - září

kniga v článkům o svém výtvarném dílu

Měs. výtvarná redakce v Hodoníně 1967 v knize svazek 200

Měs. výtvarná redakce v Blatné 1968 v knize svazek 200

Měs. výtvarná redakce v Blatné v knize svazek 200

ZAVOD MĚSTSKÝ HODONÍN
Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

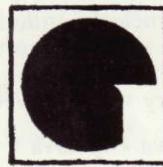
Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Výstava výtvarného dílu J. Vojtěcha Prokopa v MČR 1970

Odborná a organizační příprava výstavy: Jaroslav Pelikán

Text v katalogu: Dr. František Kožík

Grafická úprava: Karel Novák

Fotografie obrazů: Vojtěch Prokop

Portrét autora: Karel Kolář

Instalace výstavy: Drahomír Mrázek, Walter Neuhauser

Vydala: Galerie výtvarného umění v Hodoníně

Tisk povolil: Jm KNV

Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p., závod 11, Olomouc

